

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS

SIEKIANT GAUTI AB „SEB BANKAS“ BŪSTO PASKOLĄ

TYRIMO

2026 m. balandžio 21 d. Nr. (25)SN-357)SP-33

Vilnius

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2025 m. spalio 29 d. buvo gautas pareiškėjo [duomenys neskelbtini] (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos tautybės ir pilietybės pagrindais (toliau – Skundas) siekiant gauti būsto paskolą AB „SEB bankas“ (toliau – Bankas).

Skunde nurodyta, kad Pareiškėjas yra Europos Sąjungos šalies narės pilietis [duomenys neskelbtini] ir jau dvejus su puse metų legaliai gyvena bei dirba Lietuvoje. 2025 m. spalio 20 d. jis kreipėsi į Banką (pateikė paraišką kreditui gauti) ir 2025 m. spalio 27 d. sulaukė skambučio iš banko atstovės [duomenys neskelbtini], kuri, anot Pareiškėjo, nurodė, kad užsienio šalių piliečiai, turintys leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, negali gauti paskolos, o jeigu jis turėtų leidimą nuolat gyventi Lietuvoje, tuomet galėtų gauti 52 tūkstančių eurų paskolą 20 metų su 40 procentų pradiniu įnašu. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad paprašė aptartą informaciją pateikti jam elektroniniu paštu.

Vėliau tą pačią dieną jis sulaukė elektroninio laiško [duomenys neskelbtini], kuriame nurodyta, kad tuo atveju, jeigu Pareiškėjas turėtų leidimą nuolat gyventi Lietuvoje, maksimali kredito suma, atsižvelgiant į jo pajamas, būtų 52 tūkstančiai eurų 20 metų laikotarpiui.

Pareiškėjas Skunde teigė, jog buvo nustebintas dėl nurodytos maksimalios paskolos sumos ir tokio dydžio įnašo, nes buvo išbandęs internetiniame Banko puslapyje esančią skaičiuoklę ir ten, pagal tuos pačius duomenis, buvo nurodytos kur kas geresnės sąlygos (didesnė paskolos suma, ilgesnis grąžinimo terminas, mažesnis pradinis įnašas). Anot Pareiškėjo, jis paprašė Banko atstovės paaiškinti jam situaciją.

2025 m. spalio 28 d. jam buvo atsakyta, kad internetiniame puslapyje www.seb.lt esanti informacija bei skaičiuoklė yra pritaikyta Lietuvos piliečiams, tačiau kiekvienas atvejis vertinamas

individualiai. Su leidimu nuolat gyventi Lietuvoje kreditas gali būti teikiamas, tačiau konservatyvesnėmis sąlygomis. Taip pat atsakyme nurodyta, kad jeigu Pareiškėjas būtų Lietuvos pilietis, jam būtų taikomos atitinkamos sąlygos, bei pažymėta, kad būsto paskola yra ilgalaikis įsipareigojimas, todėl yra svarbūs ir ilgalaikiai ryšiai su Lietuva – tiek istoriškai, tiek ir ateityje.

Anot Pareiškėjo, tokie jam pateikti atsakymai suponuoja neteisingą ir nepagrįstai skirtingą traktavimą dėl jo pilietybės ir gyvenamosios vietos. Skunde Pareiškėjas pažymi, kad jis yra Lietuvoje dirbantis ir čia mokesčius mokantis asmuo, turintis pastovias pajamas ir deklaravęs gyvenamąją vietą. Visgi, jam šiuo atveju buvo taikomos prastesnės sąlygos dėl jo pilietybės ir išduoto leidimo gyventi šalyje.

Kartu su Skundu Pareiškėjas pateikė ir aplinkybes patvirtinančius įrodymus: susirašinėjimų su banko atstove nuorašus, internetinės paskolos skaičiuoklės ekrano vaizdo nuorašą.

Įvertinusi gauto Skundo turinį, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė 2025 m. lapkričio 19 d. papildomai kreipėsi į Pareiškėją, prašydama atsakyti: „kokios rūšies leidimą gyventi Lietuvoje turėjote tuo metu, kai kreipėtės į banką: leidimą nuolat gyventi Lietuvoje ar leidimą laikinai gyventi Lietuvoje? Ar nurodėte leidimo rūšį banko atstovei? Ar šiuo metu Jūsų situacija yra pasikeitusi (tiek dėl leidimo rūšies, tiek paskolos ir bendradarbiavimo su banku klausimu?).“

Patekęs atsakymą Pareiškėjas nurodė, kad yra [duomenys neskelbtini] pilietis ir turi leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Kartu pateikė ir šio dokumento – Teisės gyventi Lietuvos Respublikoje pažymėjimo – nuorašą, kuriame matyti išdavimo data (2023 m. birželio 12 d.) bei galiojimo data (2028 m. birželio 12 d.). Taip pat pažymėta, kad banko atstovams ši informacija buvo žinoma, o situacija nėra pasikeitusi.

2025 m. lapkričio 28 d. lygių galimybių kontrolierė raštu kreipėsi į Banko atstovus, prašydama atsakyti:

1. Ar galite patvirtinti Pareiškėjo Skunde nurodytą informaciją, kad būsto paskolos asmenims, kurie yra Europos Sąjungos šalies narės piliečiai ir turi leidimą **laikina** gyventi Lietuvoje, Banke nėra teikiamos? Jei taip, prašome paaiškinti, dėl kokių objektyvių priežasčių ir pateisinamų aplinkybių yra numatyta tokia tvarka?
2. Kokiais teisės aktais vadovaujantis Bankas grindžia tokį sprendimą ir Pareiškėjui pateiktą atsakymą?
3. Ar tai atspindi ir Banko vidiniuose teisės aktuose? Jei taip, prašome paaiškinti tokių nuostatų priešastis ir pateikti šių dokumentų nuorašus.

4. Ar galite patvirtinti, kad Banko internetiniame puslapyje esanti skaičiuoklė, minima Skunde bei laiškuose, yra pritaikyta ir skirta tik Lietuvos piliečiams?
5. Ar galite patvirtinti, kad paskolų suteikimo sąlygos skiriasi, priklausomai nuo to, ar asmuo yra Lietuvos pilietis, ES pilietis, turintis laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, ES pilietis, turintis leidimą nuolat gyventi Lietuvoje? Jei taip, dėl kokių priežasčių ir kokiomis vidinėmis tvarkomis remiantis (prašytume jas pateikti)?

Taip pat prašyta pateikti kitus svarbius paaiškinimus, galimus vertinimus, siūlymus, susijusius su Skundo aplinkybių tyrimu.

Banko atsakymas buvo gautas 2025 m. gruodžio 16 d. Pateiktame atsakyme nurodyta:

„Atsakydamas į 2025-11-28 Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos raštą Nr. ((25)SN-357)S- 685 (gavimo data AB SEB banke 2025-12-02), kuriame nurodoma, kad 2025-10-28 Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba gavo [duomenys neskelbtini] (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl galimos diskriminacijos tautybės ir pilietybės pagrindais (toliau – Skundas) siekiant gauti būsto kreditą (toliau – kreditas) AB SEB banke (toliau – Bankas), Bankas pateikia paaiškinimus dėl Pareiškėjo Skunde nurodytų aplinkybių.

Visų pirma pažymime, kad Bankas, teikdamas kreditavimo paslaugas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme nustatytais reikalavimais ir visuomet deda pastangas tinkamai laikytis šiame įstatyme nurodytų nediskriminavimo pagrindų. Visi sprendimai dėl kredito suteikimo priimami vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, Banko vidaus taisyklėse nustatytais aiškiais ir objektyviais kreditingumo ir rizikos vertinimo kriterijais, kurie taikomi klientams, nepriklausomai nuo jų tautybės ar pilietybės. Manome, kad Banko vidinės procedūros užtikrina, kad kreditavimo sprendimai būtų grindžiami finansinėmis ir kitomis pagrįstomis bei objektyviomis rizikos vertinimo aplinkybėmis.

Paaškiname, kad Bankas teikia kreditus privatiems asmenims vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais, įskaitant Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687/asr>), Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymą (toliau – SNTSKĮ), <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/24bc9070a80111e68987e8320e9a5185/asr>, taip pat Lietuvos banko valdybos 2017- 01-24 nutarimu Nr. 03-22 patvirtintus Atsakingojo skolinimo nuostatus (toliau – ASN), <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.405879/asr> bei Lietuvos banko Finansų rinkos priežiūros komiteto 2022-03-22 sprendimu patvirtintas Su nekilnojamoju turtu susijusio kredito

teikimo gaires (toliau – Gairės)

[https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Su%20nekilnojamuoju%20turtu%20susijusio%20kredito%20teikimo%20gair%C4%97s\(1\).pdf](https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Su%20nekilnojamuoju%20turtu%20susijusio%20kredito%20teikimo%20gair%C4%97s(1).pdf), taip pat Banko vidines tvarkas.

Visi minėti teisės aktai ir priežiūros institucijų nustatyti reikalavimai įpareigoja finansų įstaigas suteikti kreditą, kai atlikus išsamų kreditingumo vertinimą nustatoma, kad kredito prašančio asmens įsipareigojimai pagal kredito sutartį, tikėtina bus vykdomi tinkamai ir laikantis atsakingojo skolinimo principų.

Bankas, vertindamas vartotojo kreditingumą, privalo atsižvelgti į veiksnius, kurie yra svarbūs tikrinant, ar kredito gavėjas galės vykdyti įsipareigojimus pagal kredito sutartį, ypač į tokius kaip kredito gavėjo tvarios pajamos, jo kredito istorija, pajamų kitimo (augimo ir mažėjimo) galimybė, visi turimi finansiniai įsipareigojimai – kaip yra numatyta SNTSKĮ 12 straipsnio 2 dalies 1 punkte.

ASN 7 punktą numato, kad atsakinguoju skolinimu laikoma tokia kredito davėjų skolinimo veikla, kai:

- kredito davėjas tinkamai atlieka išsamų kredito gavėjo kreditingumo vertinimą,
- nepriima pernelyg didelės kredito rizikos,
- nesudaro galimybės kredito gavėjui prisiimti pernelyg didelių finansinių įsipareigojimų ir neprideda prie sisteminės rizikos susidarymo galimybės.

Lietuvos banko parengtose Gairėse taip pat yra paaiškinama, kad kreditingumo vertinimo metu turi būti atsižvelgiama tiek į kliento pateiktą informaciją, tiek į kredito davėjui žinomas reikšmingas aplinkybes, galinčias daryti įtaką kliento galimybei tinkamai vykdyti ilgalaikius finansinius įsipareigojimus. Tarp svarstomų veiksnių gali būti pajamų dydis ir tęstinumas, įsipareigojimų apimtis, ekonominė situacija, leidimo gyventi Lietuvoje trukmė.

Šios Gairės prisideda prie vartotojų apsaugos ir atsakingojo skolinimo užtikrinimo, nes jos rekomenduoja kredito davėjams priimti sprendimus objektyviai, remiantis rizikos vertinimo kriterijais, o ne kliento tapatybės požymiais ar kitomis su rizika nesusijusiomis aplinkybėmis. Gairių nuostatos patvirtina, kad kredito davėjo pareiga – ne suteikti kreditą bet kokiomis sąlygomis, o užtikrinti, kad kreditas būtų suteiktas atsakingai ir atitiktų kredito gavėjo finansines galimybes.

Faktinės aplinkybės

2025-10-20 Pareiškėjas kreipėsi į Banką ir pateikė būsto kredito / kredito įkeičiant turtą paraišką, kurioje nurodė norą sužinoti galimas skolinimosi sąlygas ir galimybes (Priedas Nr. 1).

2025-10-27 Bankas, įvertinęs gautą kredito paraišką, informavo Pareiškėją, kad, atsižvelgęs į jo

pateiktą informaciją ir aplinkybes, šiuo metu negali jam pasiūlyti pageidaujamo finansavimo, tačiau nurodė, kad, pasikeitus aplinkybėms, būsto kreditas galėtų būti suteiktas (Priedas Nr. 2). Banko atsakymas buvo parengtas atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjas turėjo laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, kuris galiojo tik iki 2028-06-12, tuo tarpu būsto kreditą jis planavo grąžinti per 30 metų. Atsižvelgiant į Gairėse pateiktus paaiškinimus, leidimo gyventi Lietuvoje trukmė yra reikšminga kredito rizikos vertinimo aplinkybė, nes finansų įstaigos privalo įsitikinti, kad kredito gavėjas galės tinkamai vykdyti savo ilgalaikius finansinius įsipareigojimus visą kredito sutartyje nustatytą laikotarpį.

Apgailėstaujame, tačiau susirašinėjimo su Pareiškėju metu atsakinga Banko darbuotoja tinkamai nepaaiškino finansavimo sąlygų ir argumentų bei pateikė neteisingą informaciją, nurodydama, kad Banko interneto svetainėje esanti skaičiuoklė yra skirta Lietuvos Respublikos piliečiams. Siekdami išspręsti šią nemalonią situaciją, 2025-12-16 Pareiškėjui išsiuntėme papildomą paaiškinimą dėl jo individualios situacijos ir atsiprašėme už pateiktą netikslią informaciją. Be to, siekiant užkirsti kelią panašioms situacijoms ateityje, buvo vykdoma papildoma komunikacija Banko darbuotojams, atsakingiems už kredito teikimą ir klientų aptarnavimą, kur buvo priminti nediskriminavimo reikalavimai ir tinkamos komunikacijos su klientais principai.

Teikiame atsakymus į Bankui užduotus klausimus:

1. Ar galite patvirtinti Pareiškėjo Skunde nurodytą informaciją, kad būsto paskolos asmenims, kurie yra Europos Sąjungos šalies narės piliečiai ir turi leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, Banke nėra teikiamos? Jei taip, prašome paaiškinti, dėl kokių objektyvių priežasčių ir pateisinamų aplinkybių yra numatyta tokia tvarka?

Atsakydami į klausimą, informuojame, kad Banko vidaus tvarkose nėra įtvirtinta, kad būsto kreditai negali būti teikiami asmenims, kurie yra Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai ir turi leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Kaip numatyta teisės aktuose, kiekvieno kliento kreditingumas vertinamas individualiai, atsižvelgiant į objektyvias finansines ir kredito rizikos aplinkybes. Banko instrukcijos „Kreditų su įkeitimu fiziniams asmenims teikimo proceso aprašymo“ (toliau – Tvarka, Priedas Nr. 3) 2 priede „Bendrosios kreditų su įkeitimu teikimo sąlygos“ (toliau Tvarkos 2 priedas) apibrėžiama, kas laikoma kredito gavėju: „Fizinis asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus, gaunantis pastovias pajamas Lietuvos Respublikoje arba užsienyje ir turintis Lietuvos Respublikos pilietybę arba Europos bendrijų valstybės narės piliečio leidimą (ES piliečiams), išduotą Migracijos tarnybos ar kitą Migracijos tarnybos išduotą leidimą gyventi Lietuvoje (kitų šalių piliečiams)“. Tvarkos 2 priede taip pat yra rekomenduojama, kad „migracijos tarnybos leidimo galiojimo terminas būtų ilgesnis už kredito

terminą". Taip pat ir Banko „Fizinio asmens kredito rizikos vertinimo reikalavimų“ (Priedas Nr. 4) 5 skyriaus „Pajamų vertinimas“ 5.8 punkte nurodyta, kad: „Jei fizinis asmuo yra užsienio valstybės pilietis dirbantis ir nuolat gyvenantis (reziduojantis) Lietuvoje, kiekvienu atveju rizika vertinama individualiai, atsižvelgiant į fizinio asmens ryšį su Lietuva, pajamų tęstinumą ir išieškojimo galimybes (jei klientas taptų nemokus). Tokiems kreditams taikomos suderintos specialios finansavimo sąlygos“.

Vienas iš kreditingumo vertinimo reikalavimų yra vartotojo pajamų tvarumas. Kaip ir nurodyta SNTSKJ 12 straipsnio 2 dalies 1 punkte bei ASN 32 punkte, Bankas privalo įvertinti kredito gavėjo pajamų tvarumą, pajamų kitimo galimybes ir kitas reikšmingas aplinkybes, todėl svarbi aplinkybė yra kliento gyvenimo ir pajamų tęstinumas bei leidimo gyventi (jeigu kredito gavėjas nėra nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas) Lietuvoje trukmė. Laikinas leidimas gyventi Lietuvoje, kurio galiojimo terminas yra trumpesnis už planuojamą kredito grąžinimo laikotarpį, laikomas reikšminga kreditingumo vertinimo aplinkybe. Leidimo gyventi Lietuvoje laikinumo pobūdis ir iš to kylantis neapibrėžtas pajamų tęstinumas turi įtakos sprendimui dėl kredito suteikimo kliento pageidaujamos sąlygomis, nes Bankas privalo įsitikinti, kad kredito gavėjas galės visą sutarties laikotarpį vykdyti savo finansinius įsipareigojimus. Norime pažymėti, kad šis kriterijus yra grindžiamas objektyviais, teisės aktuose įtvirtintais ir Gairėse paaiškintais kreditingumo vertinimo principais (Gairių 4.9.7.2 p.), taikomais visiems klientams (taip pat žr. atsakymą į 2 ir 5 klausimą).

Todėl, jei asmens laikinas leidimas gyventi Lietuvoje negalioja visą kliento pageidaujamą kredito laikotarpį arba nėra kitų pagrįstų įrodymų, kad laikinas leidimas gyventi Lietuvoje bus pratęstas, Bankas gali objektyviai nuspręsti suteikti kreditą trumpesniam laikotarpiui, mažesnei prašomai sumai arba nesuteikti kredito klientui, tačiau toks priimamas sprendimas grindžiamas ne dėl asmens pilietybės, o dėl atsakingojo skolinimo reikalavimų laikymosi.

Papildomai informuojame, kad 2023-11-23 Bankas suteikė Pareiškėjui 10 000 Eur vartojimo kreditą penkerių metų laikotarpiui, t. y. iki 2028-05-15.

2. Kokiais teisės aktais vadovaujantis Bankas grindžia tokį sprendimą ir Pareiškėjui pateiktą atsakymą?

Kredito davėjo (Banko) pareiga atlikti kredito gavėjo (Pareiškėjo) kreditingumo vertinimą nustatyta SNTSKJ, ASN bei Gairėse. Vadovaujantis SNTSKJ 12 straipsnio 1 dalimi, prieš kredito sutarties sudarymą kredito davėjas, vadovaudamasis atsakingojo skolinimo principais ir pagal šio straipsnio 11 dalį priimtu priežiūros institucijos teisės aktu, privalo atlikti išsamų kredito gavėjo kreditingumo vertinimą. SNTSKJ 12 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad kreditingumo vertinimas turi būti

grindžiamas atsakingojo skolinimo principais, tarp jų ir kredito davėjas, prieš priimdamas sprendimą suteikti kreditą kredito gavėjui, turi įvertinti kredito gavėjo kreditingumą, atsižvelgdamas į veiksnius, kurie svarbūs tikrinant, ar kredito gavėjas galės vykdyti įsipareigojimus pagal kredito sutartį, ypač į tokius kaip kredito gavėjo tvarios pajamos, jo kredito istorija, pajamų kitimo (augimo ir mažėjimo) galimybė, visi turimi finansiniai įsipareigojimai. Vadovaujantis SNTSKĮ 12 straipsnio 6 dalimi, kredito davėjas turi teisę suteikti kreditą kredito gavėjui tik tuo atveju, kai kreditingumo vertinimo rezultatai leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad kredito gavėjo įsipareigojimai pagal kredito sutartį, tikėtina, bus įvykdyti laikantis kredito sutartyje nustatytų sąlygų.

Kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingojo skolinimo reikalavimai yra detalizuoti ASN. ASN 7 punkte nustatyta, kad atsakinguoju skolinimu laikoma tokia kredito davėjų skolinimo veikla, kai kredito davėjas tinkamai atlieka išsamų kredito gavėjo kreditingumo vertinimą, neprisiima pernelyg didelės kredito rizikos, nesudaro galimybės kredito gavėjui prisiimti pernelyg didelių finansinių įsipareigojimų ir neprisideda prie sisteminės rizikos susidarymo galimybės.

ASN 32 punkte nustatyta, kokią informaciją kredito davėjas, vertindamas kredito gavėjo kreditingumą, privalo surinkti ir įvertinti. Pažymėtina, kad vadovaujantis ASN 32.1 ir 32.4 punktu, kredito davėjas privalo įvertinti kredito gavėjo pajamas, jų įvairovę, tvarumą, galimą kaitą ateityje, taip pat nurodytų arba kredito davėjui žinomų aplinkybių įtaką kredito gavėjo ekonominei ir finansinei būklei bei kitus veiksnius, kurie galėtų paveikti kredito gavėjo galimybes tinkamai įvykdyti finansinius įsipareigojimus, sukeltų nepagrįstų finansinių sunkumų ar lemtų per didelį kredito gavėjo įsiskolinimą, taip pat kitas reikšmingas aplinkybes (ASN 32.5 p.).

Gairių, kurios paaiškina kreditingumo vertinimo reikalavimų taikymą, skyriuje „Kitų aplinkybių vertinimas“, 4.9.7.2 punkte nurodyta, kad: „Priklausomai nuo situacijos, kitos kredito davėjui žinomos reikšmingos aplinkybės gali būti labai įvairios, todėl teisės aktuose nėra galimybės pateikti tokių aplinkybių sąrašo. Kredito davėjas kiekvienu atveju turi teisę individualiai įvertinti visas jam žinomas reikšmingas aplinkybes, pavyzdžiui, vartotojui išduoto leidimo gyventi terminą ar kitas aplinkybes, ir įvertinti jų įtaką tinkamam kredito sutarties vykdymui.“

Atsižvelgiant į teisės aktų ir Gairių nuostatas, kad kredito davėjas privalo įsitikinti, jog kredito gavėjas sugebės vykdyti prisiimamus įsipareigojimus visą kredito sutarties laikotarpį bei į Bankui žinomas visas reikšmingas aplinkybes, t. y. kad Pareiškėjui buvo išduotas laikinas leidimas gyventi Lietuvoje iki 2028 m., taip pat atsižvelgęs į Tvarkos 2 priede nustatytą rekomendaciją, kad migracijos tarnybos leidimo galiojimo terminas turėtų būti ilgesnis už kredito terminą, Bankas sprendė, kad

nagrinėjamu atveju nėra galimybės Pareiškėjui suteikti kredito paraiškoje nurodytomis sąlygomis. Kaip nurodyta šiame rašte, Pareiškėjui teiktame atsakyme buvo pateikti netinkami paaiškinimai dėl kredito nesuteikimo.

3. Ar tai atspindi ir Banko vidiniuose teisės aktuose? Jei taip, prašome paaiškinti tokių nuostatų priežastis ir pateikti šių dokumentų nuorašus.

Teikiame Banko vidinius procesus, kuriais Bankas vadovaujasi išduodamas kreditus: „Kreditų su įkeitimu fiziniams asmenims teikimo proceso aprašymą“ su aktualių priedu (Priedas Nr. 3) ir „Fizinio asmens kredito rizikos vertinimo reikalavimus“ (Priedas Nr. 4).

4. Ar galite patvirtinti, kad Banko internetiniame puslapyje esanti skaičiuoklė, minima Skunde bei laiškuose, yra pritaikyta ir skirta tik Lietuvos piliečiams?

Atsakydami į pateiktą klausimą, paaiškiname, kad Banko interneto svetainėje esanti būsto paskolos skaičiuoklė yra universalus pobūdžio ir skirta naudotis visiems potencialiems klientams, nepriklausomai nuo jų tautybės ar pilietybės. Minima skaičiuoklė yra sukurta taip, kad suvedus ribotą duomenų kiekį, būtų galima greitai apskaičiuoti apytikrą rezultatą, kokio dydžio kreditą galėtų gauti potencialus klientas. Kadangi skaičiuoklėje galima suvesti tik ribotą duomenų kiekį (pavyzdžiui, vartotojo pajamas, finansinius įsipareigojimus), ji parodo tik apytikrą rezultatą, todėl gali skirtis nuo galutinio kredito davėjo sprendimo, kai atliekamas išsamus kreditingumo vertinimas visos teisės aktuose reikalaujamos informacijos ir duomenų pagrindu. Todėl Banko interneto svetainėje prie būsto paskolos skaičiuoklės yra nurodytas aiškus perspėjimas, kad „Skaičiuoklės rezultatas yra apytikslis. Norėdami gauti asmeniškai Jums skirtą pasiūlymą, užpildykite kredito paraišką. Jums ją pateikus, jei pageidausite, pakviesime Jus į nuotolinę konsultaciją“. Skaičiuoklėje nėra reikalaujama nurodyti asmens pilietybę, tautybę ar gyvenamąją vietą, todėl Banko skaičiuoklė yra skirta visiems Banko potencialiems klientams, svarstantiems dėl būsto kredito gavimo galimybių.

5. Ar galite patvirtinti, kad paskolų suteikimo sąlygos skiriasi, priklausomai nuo to, ar asmuo yra Lietuvos pilietis, ES pilietis, turintis laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, ES pilietis, turintis leidimą nuolat gyventi Lietuvoje? Jei taip, dėl kokių priežasčių ir kokiomis vidinėmis tvarkomis remiantis (prašytume jas pateikti)?

Bankas, vadovaudamasis SNTSKJ, ASN, Gairėmis bei Banko vidinėmis tvarkomis (Tvarkos 2 priedas), privalo užtikrinti, kad kredito teikimas būtų atsakingas ir atitiktų kredito gavėjo finansines galimybes. Kaip nurodyta šiame rašte (atsakyme į 2 klausimą), kliento kreditingumo vertinimo metu Bankas atsižvelgia į visas Bankui žinomas reikšmingas aplinkybes, galinčias turėti įtakos kredito

sutarties vykdymui, įskaitant:

Pajamų tvarumą ir tęstinumą: Bankas vertina, ar klientas per visą kredito laikotarpį, tikėtina, gaus stabilias ir pakankamas pajamas kredito įmokoms mokėti. Leidimo gyventi Lietuvoje trukmė tiesiogiai įtakoja šio vertinimo rezultatą, kadangi asmuo, pasibaigus tokio leidimo galiojimo laikotarpiui arba jį panaikinus, netenka tęstinio ir, dažniausiai, pagrindinio pajamų šaltinio. Bankas, kaip atsakinga finansų įstaiga, priimdama sprendimą dėl skolinimo, privalo tokias rizikas atitinkamai numatyti ir įvertinti (pvz., ASN 7 p.).

Leidimo gyventi Lietuvoje galiojimo trukmę: laikino leidimo trukmė gali nesutapti su planuojamu kredito grąžinimo terminu. Be to, paminėtina, kad leidimas laikinai gyventi išduodamas dažniausiai 1-3 metams, ir, kaip ir leidimas nuolat gyventi, gali būti bet kada panaikintas. Kredito laikotarpis, ilgesnis nei leidimo gyventi Lietuvoje trukmė, bei galimai terminuotas leidimo gyventi Lietuvoje pobūdis sąlygoja konservatyvesnį vartotojo kreditingumo vertinimą, analizuojant įsipareigojimų pagal kredito sutartį vykdymo tęstinumą ir kredito davėjo prisiimamą riziką. Pabrėžtina, kad kredito teikimo sąlygos yra grindžiamos kredito gavėjo finansinėmis galimybėmis ir jo pajamų tęstinumu, nepriklausomai nuo jo pilietybės ar tautybės.

Ryšį su Lietuva ir išieškojimo galimybes: siekiant užtikrinti kredito sutartimi prisiimtus įsipareigojimus, kredito saugumą, Bankas vertina, ar kredito gavėjas turi pakankamą ryšį su šalimi. Ryšys su valstybe, kurioje yra išduotas kreditas, yra reikšminga aplinkybė tiek dėl asmens pajamų tęstinumo, tiek dėl suinteresuotumo ir motyvacijos grąžinti kreditą. Taip pat, vertinant kredito riziką, yra analizuojamos išieškojimo galimybės, jei klientas taptų nemokus ar tiesiog išvyktų iš šalies. Skolininkui esant kitoje, nei Bankui įkeisto nekilnojamojo turto buvimo šalyje, priverstinio vykdymo procesiniai veiksmai tampa sudėtingi, ilgiau trunka ir sukelia kredito davėjui laiko sąnaudų bei riziką dėl skolos atgavimo. Europos bankininkystės institucija, nustatanti reguliacines gaires ir standartus finansų sektoriui, įpareigoja finansų įstaigas atidžiai vertinti turimą užstatą, siekiant mažinti riziką ir išlaikyti kapitalo stabilumą, todėl užstato patikimumas ir paprasta išieškojimo procedūra turi reikšmingą įtaką kredito sprendimui.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, asmenims, turintiems leidimus gyventi Lietuvoje, gali būti taikomos papildomos kredito suteikimo sąlygos arba kreditas gali būti nesuteiktas, jeigu nebus įvertinta, kad bus tinkamai įgyvendinti atsakingojo skolinimo principai, įskaitant kredito gavėjo gebėjimą tinkamai vykdyti sutartinius įsipareigojimus visą kredito sutarties laikotarpį. Ši Banko praktika grindžiama objektyviais finansiniais ir kredito riziką lemiančiais kriterijais, bet ne kliento pilietybe ar

tautybe.

Pridedamos Banko tvarkos nurodytos atsakyme į 3 klausimą.

Apibendrinant aukščiau pateiktą informaciją, Bankas patvirtina, kad galiojančių teisės aktų, įskaitant reglamentuojančių lygias galimybes, reikalavimų bei atsakingojo skolinimo principo laikymasis yra pagrindinis Banko prioritetas. Klientų kreditavimo vertinimas atliekamas atsižvelgiant į finansinius ir ekonominius veiksnius, kurie svarbūs įvertinant, ar kredito gavėjas galės vykdyti įsipareigojimus pagal kredito sutartį, o kliento pilietybė ar tautybė neturi įtakos kredito teikimo sprendimams. Kredito teikimo procedūros Banke vykdomos skaidriai ir laikantis galiojančių teisės aktų ir priežiūros institucijų reikalavimų, todėl užtikrina vienodą požiūrį į visus klientus, nepriklausomai nuo jų tautybės ar pilietybės. Kilus papildomiems klausimams ar neaiškumams, klientams pateikiama papildoma informacija bei paaiškinimai. PRIDEDAMA: Priedas Nr. 1. 2025-10-20 Būsto kredito / Kredito įkeičiant turtą paraiškos kopija; Priedas Nr. 2. 2025-10 27 ir 2025-10-28 susirašinėjimo su Pareiškėju kopija; Priedas Nr. 3. Banko vidinės instrukcijos „Kreditų su įkeitimu fiziniams asmenims teikimo proceso aprašymas“ (su priedais Nr. 1 ir Nr. 2) kopija; Priedas Nr. 4. Banko vidinės instrukcijos „Fizinio asmens kredito rizikos vertinimo reikalavimai“ kopija.“ (Banko atsakymo kalba netaisyta).

Lygių galimybių kontrolierė

konstatuoja:

1. Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkte įtvirtinta nuostata, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Banko atsakymas (sprendimas), kad Pareiškėjui nėra galimybės suteikti pageidaujamą kreditą, nebuvo diskriminuojantis pilietybės pagrindu.

2. Dėl diskriminacijos sampratos

Pažymėtina, kad tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai as-

menų dėl kokių nors jiems būdingų požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė nediskriminavimo samprata atskleidžiama remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsniu, kuriame nustatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, taip pat kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, asmenys negali būti diskriminuojami, jiems negali būti teikiama privilegijų (be kitų, Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2016 m. spalio 27 d. nutarimai).

Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Konstitucinio Teismo 2017 m. gruodžio 19 d. išvada, 2019 m. sausio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (be kitų, Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d., 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai). Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos (21 straipsnio 1 dalis).

Lygių galimybių įstatyme, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos (1 straipsnio 1 dalis), ir kurio vykdymo priežiūrą atlieka lygių galimybių kontrolierė, nustatyta, kas yra diskriminacija ir koks elgesys, veiksmas (neveikimas) priskirtinas tam tikrai diskrimina-

cijos rūšiai. Diskriminacija yra tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu (Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis).

Tiesioginė diskriminacija yra elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus (2 straipsnio 9 dalis). Netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis (2 straipsnio 5 dalis).

3. Dėl tyrimo metu nustatytų aplinkybių vertinimo

Vadovaujantis tyrimo metu surinkta medžiaga, matyti, kad Pareiškėjas yra [duomenys neskelbtini] pilietis ir turi 2023 m. birželio 12 d. jam išduotą teisės gyventi Lietuvos Respublikoje pažymėjimą (teisė gyventi laikinai). Leidimas galioja iki 2028 m. birželio 12 d.

Pareiškėjas 2025 m. spalio 20 d. pateikė Bankui kredito paraišką (100 000 eurų sumai, 30 metų laikotarpiui). Minėtoje paraiškoje pažymėta ir tai, kad asmuo turi leidimą laikinai gyventi Lietuvoje.

2025 m. spalio 27 d. Pareiškėjas gavo Banko atstovų atsakymą, kad Bankas šiuo metu negali suteikti jam pageidaujamo finansavimo. Anot Pareiškėjo, telefoninio pokalbio metu jam buvo pasakyta, kad asmenims, turintiems leidimą tik laikinai gyventi šalyje, būsto paskolų pasiūlymų Bankas neturi. Anot Banko atstovų, Pareiškėjui buvo pasakyta, kad „Bankas, įvertinęs gautą kredito paraišką <...> atsižvelgęs į jo pateiktą informaciją ir aplinkybes, šiuo metu negali jam pasiūlyti pageidaujamo finansavimo, tačiau nurodė, kad, pasikeitus aplinkybėms, būsto kreditas galėtų būti suteiktas“. (čia ir kitus citatų kalba netaisyta).

Skundo tyrimo medžiagoje yra vėlesnio susirašinėjimo elektroniniais laiškais tarp Pareiškėjo ir Banko atstovės nuorašas, kuriame Banko atstovė nurodė, jog tuo atveju, jeigu asmuo turėtų leidimą nuolat gyventi Lietuvoje, jam galėtų būti suteikiama laiške nurodyta paskolos suma. Anot Pareiškėjo,

toks atsakymas jį nustebino, nes internetinėje paskolos skaičiuoklėje jam buvo nurodytos kur kas geresnės sąlygos. Banko atstovė elektroniniu laišku Pareiškėją informavo, kad skaičiuoklė yra pritaikyta Lietuvos piliečiams, o kiekvienas atvejis yra vertinamas individualiai. Taip pat paminėjo ir tai, kad turint leidimą nuolat gyventi Lietuvoje ar esant Lietuvos piliečiu, sąlygos būtų dar kitokios. Galiausiai pažymėta, kad būsto paskola yra ilgalaikis įsipareigojimas, todėl yra svarbūs ilgalaikiai ryšiai su šalimi, tiek praeities, tiek ateities.

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas šiuo metu turi leidimą laikinai gyventi šalyje, todėl šio tyrimo metu analizuojama tai, ar Banko sprendimas ir atsakymas, kad pageidaujamas kreditas jam negali būti suteiktas, nėra diskriminuojantis. Tačiau tyrimo metu nebus analizuojami kredito suteikimo aspektai, susiję su leidimu nuolat gyventi Lietuvoje.

Siekiant atsakyti į klausimą, ar aprašytos aplinkybės nesukūrė diskriminacinės situacijos, svarbu išsamiai išanalizuoti Banko pateiktus argumentus ir teisės aktus, kuriais vadovaujantis ar kuriuos įvertinus priimtas toks sprendimas, ir nustatyti, ar jis yra pagrįstas ir proporcingas.

Taigi, kaip matyti iš Banko atstovų pateiktos informacijos, Bankas teikia kreditus privatiems asmenims, vadovaudamasis tokiais teisės aktais: Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymu (toliau – ir Su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymas), Lietuvos banko valdybos 2017 m. sausio 24 d. nutarimu Nr. 03-22 patvirtintais Atsakingojo skolinimo nuostatais (toliau – ir Atsakingojo skolinimo nuostatai) bei Lietuvos banko Finansų rinkos priežiūros komiteto 2022 m. kovo 22 d. sprendimu patvirtintomis Su nekilnojamoju turtu susijusio kredito teikimo gairėmis (toliau – ir Gairės).

Be to, kaip nurodo Bankas, vadovujamasi ir vidinėmis Banko tvarkomis. Anot Banko atstovų, visi minėti teisės aktai ir priežiūros institucijų nustatyti reikalavimai įpareigoja finansų įstaigas suteikti kreditą, kai atlikus išsamų kreditingumo vertinimą nustatoma, kad kredito prašančio asmens įsipareigojimai pagal kredito sutartį, tikėtina, bus vykdomi tinkamai ir laikantis atsakingojo skolinimo principų.

Atlikus Banko pateiktų teisės aktų analizę, vertinat šiuo konkrečiu atveju Banko priimto sprendimo pagrįstumą, lygių galimybių kontrolierės vertinimu, paminėtinos šios nuostatos:

1. Su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymo 12 straipsnio 1 dalis reglamentuoja, kad prieš kredito sutarties sudarymą kredito davėjas, vadovaudamasis atsakingojo skolinimo principais ir pagal šio straipsnio 11 dalį priimtu priežiūros institucijos teisės aktu, privalo atlikti išsamų kredito gavėjo kreditingumo vertinimą. Šio straipsnio 6 dalyje numatyta, kad kredito davėjas turi teisę suteikti kreditą kredito gavėjui tik tuo atveju, kai kreditingumo vertinimo rezultatai leidžia daryti pagrįstą išvadą,

kad kredito gavėjo įsipareigojimai pagal kredito sutartį, tikėtina, bus įvykdyti laikantis kredito sutartyje nustatytų sąlygų.

2. Atsakingojo skolinimo nuostatų 7 punktą numato, kad atsakinguoju skolinimu laikoma tokia kredito davėjų skolinimo veikla, kai kredito davėjas tinkamai atlieka išsamų kredito gavėjo kreditinumo vertinimą, neprisiima pernelyg didelės kredito rizikos, nesudaro galimybės kredito gavėjui prisiimti pernelyg didelių finansinių įsipareigojimų ir neprisideda prie sisteminės rizikos susidarymo galimybės.

3. Gairių 4.9.7.2 papunktyje nurodyta: „Priklausomai nuo situacijos, kitos kredito davėjui žinomos reikšmingos aplinkybės gali būti labai įvairios, todėl teisės aktuose nėra galimybės pateikti tokių aplinkybių sąrašo. Kredito davėjas kiekvienu atveju turi teisę individualiai įvertinti visas jam žinomas reikšmingas aplinkybes, pavyzdžiui: vartotojui išduoto leidimo gyventi terminą ar kt., bei atitinkamų aplinkybių įtaką tinkamam kredito sutarties vykdymui.“

4. Kalbant apie vidinius Banko teisės aktus, paminėtinos „Kreditų su įkeitimu fiziniams asmenims teikimo proceso aprašymo“ 2 priedo „Bendrosios kreditų su įkeitimu teikimo sąlygos“, kuriose nurodyta, kad kredito gavėju laikomas fizinis asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus, gaunantis pastovias pajamas Lietuvos Respublikoje arba užsienyje ir turintis Lietuvos Respublikos pilietybę arba Europos bendrijų valstybės narės piliečio leidimą (ES piliečiams), išduotą Migracijos tarnybos, ar kitą Migracijos tarnybos išduotą leidimą gyventi Lietuvoje (kitų šalių piliečiams). 2 priede taip pat yra pateikta rekomendacija, kad „migracijos tarnybos leidimo galiojimo terminas būtų ilgesnis už kredito terminą.“¹

5. Taip pat aktualus ir Banko „Fizinio asmens kredito rizikos vertinimo reikalavimų“ 5 skyriaus „Pajamų vertinimas“ 5.8 punktą, kuriame nurodyta: „Jei fizinis asmuo yra užsienio valstybės pilietis, dirbantis ir nuolat gyvenantis (reziduojantis) Lietuvoje, kiekvienu atveju rizika vertinama individualiai, atsižvelgiant į fizinio asmens ryšį su Lietuva, pajamų tęstinumą ir išieškojimo galimybes (jei klientas taptų nemokus). Tokiems kreditams taikomos suderintos specialios finansavimo sąlygos.“

Išsamiai aptarus aktualius pirmiau nurodytus teisės aktus ir jų nuostatas, matyti, kad iš esmės kiekvieno kliento kreditingumas turi būti vertinamas individualiai, atsižvelgiant į objektyvias finansines ir kredito rizikos aplinkybes. Šiame kontekste pagrįstais laikytini Banko atstovų išsakyti teiginiai, kad leidimo gyventi Lietuvoje trukmė, visgi, yra reikšminga kredito rizikos vertinimo aplinkybė, nes finansų įstaigos privalo įsitikinti, kad kredito gavėjas galės tinkamai vykdyti savo ilgalaikius finansinius įsipareigoji-

¹ Šie vidiniai Banko teisės aktais kaip priedai Banko atstovų yra pateikti Tarnybai ir laikomi šio tyrimo medžiagoje.

mus visą kredito sutartyje nustatytą laikotarpį. Pateiktame atsakyme Banko atstovai pažymėjo, kad atsižvelgus į tai, kad „Pareiškėjui buvo išduotas laikinas leidimas gyventi Lietuvoje iki 2028 m., taip pat atsižvelgęs į Tvarkos 2 priede nustatytą rekomendaciją, kad migracijos tarnybos leidimo galiojimo terminas turėtų būti ilgesnis už kredito terminą, Bankas sprendė, kad nagrinėjamu atveju nėra galimybės Pareiškėjui suteikti kredito paraiškoje nurodytomis sąlygomis.“

Pagrįstu laikytinas ir Banko atstovų pateiktas paaiškinimas, kad leidimo gyventi Lietuvoje laikinumo pobūdis ir iš to kylantis neapibrėžtas pajamų tęstinumas turi įtakos sprendimui dėl kredito suteikimo kliento pageidaujamos sąlygomis. Anot Banko atstovų, šis kriterijus yra grindžiamas objektyviais, teisės aktuose įtvirtintais ir Gairėse paaiškintais kreditingumo vertinimo principais, taikomais visiems klientams. Banko pateiktame atsakyme pažymėta, kad jei asmens leidimas laikinai gyventi Lietuvoje negalioja visą kliento pageidaujamą kredito laikotarpį arba nėra kitų pagrindų įrodymų, kad leidimas laikinai gyventi Lietuvoje bus pratęstas, Bankas gali objektyviai nuspręsti suteikti kreditą trumpesniajam laikotarpiui, mažesnei prašomai sumai arba nesuteikti kredito klientui, tačiau toks priimamas sprendimas grindžiamas ne asmens pilietybe, o atsakingojo skolinimo reikalavimais („vertinant kredito riziką, yra analizuojamos išieškojimo galimybės, jei klientas taptų nemokus ar tiesiog išvyktų iš šalies. Skolininkui esant kitoje, nei Bankui įkeisto nekilnojamojo turto buvimo šalyje, priverstinio vykdymo procesiniai veiksmai tampa sudėtingi, ilgiau trunka ir sukelia kredito davėjui laiko sąnaudų bei riziką dėl skolos atgavimo“).

Lygių galimybių kontrolierės vertinimu, pateikdamas išsamius ir argumentuotus paaiškinimus, kurie atsispindi ir atliktoje teisės aktų analizėje, Bankas įvykdė įrodinėjimo pareigą ir patvirtino, kad toks sprendimas priimtas atsižvelgiant į konkrečias ir individualias aplinkybes, vadovaujantis teisės aktais, atsakingojo skolinimo principais, tačiau nėra tiesiogiai susiję su asmens pilietybe.

Tai patvirtina ir Banko nurodytas teiginys, kad atsakymas Pareiškėjui buvo parengtas atsižvelgiant į tai, kad pastarasis turėjo leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, kuris galiojo tik iki 2028 m. birželio 12 d., o būsto kreditą jis planavo grąžinti per 30 metų. Be kita ko, Banko atstovai, pateikdami atsakymus į Tarnybos klausimus, pažymėjo, kad Banko vidaus tvarkose nėra įtvirtinta, kad būsto kreditai negali būti teikiami asmenims, kurie yra Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai ir turi leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Kaip numatyta teisės aktuose, kiekvieno kliento kreditingumas vertinamas individualiai, atsižvelgiant į objektyvias finansines ir kredito rizikos aplinkybes.

Vadovaujantis tyrimo metu surinkta medžiaga, lygių galimybių kontrolierės vertinimu, vienas iš esminių argumentų, kad Banko priimtas sprendimas nėra kildinamas iš asmens pilietybės *per se*, yra tai,

kad 2023 m. lapkričio 23 d. Bankas suteikė Pareiškėjui 10 000 Eur vartojimo kreditą penkerių metų laikotarpiui, t. y. iki 2028 m. gegužės 15 d. Tai suteikia pakankamą pagrindą manyti, kad šio tyrimo metu vertinamas sprendimas sietinas su individualiais kriterijais, tokiais kaip prašomas kredito išmokėjimo laikotarpis, suteikto leidimo laikinai gyventi Lietuvoje trukmė ir pan. Taigi, atsižvelgiant į visa tai, kas nurodyta, darytina išvada, kad duomenų apie diskriminaciją pilietybės pagrindu šio tyrimo metu negauta, t. y. Banko sprendimas nesuponuoja, kad šiuo konkrečiu atveju Pareiškėjui kreditas nebuvo suteiktas dėl jo pilietybės (t. y. dėl Lygių galimybių įstatyme numatyto draudžiamo diskriminavimo pagrindo).

Be to, lygių galimybių kontrolierės vertinimu, papildomai turėtų būti aptartinas Banko atstovės Pareiškėjui nurodytas teiginys, kad internetinė paskolos skaičiuoklė yra pritaikyta būtent Lietuvos piliečiams. Pateikdami atsakymus į tyrimo metu Tarnybos nurodytus klausimus, Banko atstovai tai iš esmės paneigė, nurodydami, kad „Banko interneto svetainėje esanti būsto paskolos skaičiuoklė yra universalus pobūdžio ir skirta naudotis visiems potencialiems klientams, nepriklausomai nuo jų tautybės ar pilietybės. Minima skaičiuoklė yra sukurta taip, kad suvedus ribotą duomenų kiekį, būtų galimai greitai apskaičiuoti apytikrą rezultatą, kokio dydžio kreditą galėtų gauti potencialus klientas. Kadangi skaičiuoklėje galima suvesti tik ribotą duomenų kiekį (pavyzdžiui, vartotojo pajamas, finansinius įsipareigojimus), ji parodo tik apytikrą rezultatą, todėl gali skirtis nuo galutinio kredito davėjo sprendimo, kai atliekamas išsamus kreditingumo vertinimas visos teisės aktuose reikalaujamos informacijos ir duomenų pagrindu. <...> Skaičiuoklėje nėra reikalaujama nurodyti asmens pilietybę, tautybę ar gyvenamąją vietą, todėl Banko skaičiuoklė yra skirta visiems Banko potencialiems klientams, svarstantiems dėl būsto kredito gavimo galimybių.“

Kalbant apie Pareiškėjui pateiktą tokio pobūdžio atsakymą, kuris matyti ir tyrimo medžiagoje (Banko atstovės elektroniniame laiške), Banko atstovai pažymėjo: „Apgailestaujame, tačiau susirašinėjimo su Pareiškėju metu atsakinga Banko darbuotoja tinkamai nepaaiškino finansavimo sąlygų ir argumentų bei pateikė neteisingą informaciją, nuroydamą, kad Banko interneto svetainėje esanti skaičiuoklė yra skirta Lietuvos Respublikos piliečiams. Siekdami išspręsti šią nemalonią situaciją, 2025 m. gruodžio 16 d. Pareiškėjui išsiuntėme papildomą paaiškinimą dėl jo individualios situacijos ir atsiprašėme už pateiktą netikslią informaciją. Be to, siekiant užkirsti kelią panašioms situacijoms ateityje, buvo vykdoma papildoma komunikacija Banko darbuotojams, atsakingiems už kredito teikimą ir klientų aptarnavimą, kur buvo priminti nediskriminavimo reikalavimai ir tinkamos komunikacijos su klientais principai.“ Taigi, kaip matyti, Bankas suteikė Pareiškėjui papildomą patikslintą informaciją, be to, savo iniciatyva ėmėsi veiksmų panašių situacijų prevencijai ateityje.

Atsižvelgiant į visą šio tyrimo metu surinktą medžiagą, Pareiškėjo pateiktą informaciją, Banko atstovų atsakymus, atlikus išsamią teisės aktų analizę, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16, 17 straipsniais, ir 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Pripažinti Skundą nepagrįstu, nes nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai.
2. Su priimtu sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Banko atstovus.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė